

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Koronahankkeen raportti:

Pandemian vaikutukset Lapin alueen yrityksiin ja seuroihin sekä uudet liiketoimintamallit yritysten ja seurojen käyttöön (2021)

Heikki Hannola

Arno Heikkala

Niko Niemisalo

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

Sisällysluettelo

Tiivistelmä	3
Abstract in English.....	5
1. Johdanto.....	7
2. Kyselytutkimus seuroille: tuloksia ja mitä opittiin? (5 sivua).....	12
Kysely ja sen toteutus	12
Monivalintakysymykset ja vastaukset	13
Kyselyn havainnot	17
3. Alueellisia hyviä käytäntöjä Lapista ja muualta Suomesta ja uusia liiketoimintamalleja (4).....	19
Tapaustutkimuksesta	19
Työpajat, esiintyjät ja teemat	19
Webinaarien runko ja toiminta-ajatus.....	21
Webinaarien palaute ja jatkotoimenpiteitä.....	22
Muut hankkeen puitteissa tehdyt toimenpiteet.....	22
4. Hyviä käytäntöjä ClusSport-yhteistyöstä Covid-tilanteessa.....	23
5. Yhteenveto.....	31
LÄHTEET	33
LIITTEET	35

LAPIN LIITTO

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Tiivistelmä

Covid-19-tilanteen vuoksi EU:n talous, Suomen talous ja Lapin aluetalous ovat suurissa vaikeuksissa. Tämä vaikuttaa kaikkiin toimintoihin. Yksi pahimmista kärsijöistä on urheilu ja liikunta. Urheilutilat ovat suljettuina, urheilutapahtumat peruttu, urheiluseurat ovat keskeyttäneet toimintansa ja ryhmätoiminta on kielletty. Kuntosalit on suljettu ja on noussut tarvetta kotona ja/tai yksin tehtävään liikuntaan. Covidin vuoksi liikunta-alan yritykset ovat menettäneet liikevaihtoa ja asiakaskuntaansa laajasti ja urheiluseurat ovat syvissä taloudellisissa vaikeuksissa. Liikunta- ja urheilu koronaviruksen aikana ja sen jälkeen (KoLi, A76251 EAKR) -hankkeessa pyritään antamaan käytännön ratkaisuja tähän aiheeseen, erityisesti siihen, kuinka uusissa toimintaympäristöissä (digitaaliset ympäristöt, etättyö, etäliikunta ja - palvelut) ja tässä uudessa vaikeassa tilanteessa toimitaan. Taustalla hankkeessa on se, että Arctic sport-verkostolta on tullut Koronatilanteessa viestiä, että tällaista apua tarvitaan yrityksissä ja seuroissa. Oppilaitos saa tästä vuorovaikutuksesta uutta tietoa esimerkiksi työmarkkinasta ja yritysten tarpeista. Tässä julkaisussa on tarkoitus kertoa näistä asioista.

KoLi-hanke perustuu lappilaiseen Arctic sport verkostoon ja tarkoitus on antaa työkaluja arkiseen toimintaan liikunnassa ja urheilussa. Toimenpiteinä ovat 1. Työpajat ja 2. Hyvien käytänteiden vaihto alueellisesti ja muilta EUn alueilta. Työpajoissa pidetään asiantuntijaluento ja sen jälkeen innovoidaan uusia ratkaisuja. Tarkoitus on tuottaa tietoa siitä, mitä Koronan aikana ja jälkeen tulee liikuntasektorilla ja urheilussa tapahtumaan. Hyviä käytänteitä vaihdetaan aiheeseen liittyen, esimerkiksi kuinka digitaalisissa ympäristöissä luodaan liikevaihtoa ja kuinka muut ovat tilanteesta selvinneet. Tuotoksista laaditaan raportti, josta levitetään tietoa ennenkaikkea uusia mediakanavia kuten SoMea hyödyntäen. Tämä takaa parhaan saavutettavuuden ennakoitiedolle.

LAPIN LIITTO

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

KoLi-hanke kytkee aluetalouteen myös eurooppalaiset ClusSport-toimijat, joiden kohdalla on myös reagoitu viruksen aiheuttamiin uusiin olosuhteisiin. On muun muassa on luotu yhteisiä hankealoitteita ja vaihdettu kokemuksia viruksen akuuttivaiheesta keväällä 2020. Koska tauti edelleen jatkuu tätä kirjoitettaessa, tiedonvaihto jatkunee myös. Tarve on edelleen hyvin akuutti, koska esimerkiksi Etelä-Hollannissa tapauksia on ollut marraskuusta eteenpäin päivittäin noin 5000, ja sama tahti jatkuu myös keväällä 2021. Tilanne on siis hyvin akuutti juuri nyt. Virusmuunnos tuo tähän vielä omat haasteensa. Siksi onkin mahdotonta sanoa mitään kovin lopullista tautitilanteesta tätä julkaisua viimeisteltäessä.

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Abstract in English

Due to the Covid-19 situation, the economy of the EU, the Finnish economy and Lapland's regional economy are facing great difficulties. This affects to all activities, one of which is sports and exercise. Sports facilities are closed, sports events are canceled, sports clubs have been suspended and group activities are prohibited. The gyms are closed and there has been a growing need for exercise at home and / or alone. Because of Covid, sports companies have lost revenue and a wide range of customers and sports clubs are in deep financial difficulty.

Sport during and after Corona-virus (KoLi, A76251 ERDF) project aims to provide practical solutions to this issue, in particular how to deal with new operating environments (digital environments, teleworking, teleworking and services) and this new difficult situation. Underlying the project is the fact that the Arctic sport network has received a message in the Coronation situation that such help is needed in companies and sport clubs. From this interaction, the educational institution receives new information about, for example, the labor market and the needs of companies. The KoLi project is based on the Arctic sport network in Lapland and aims to provide tools for everyday activities in exercise and sports. The measures are 1. Workshops and 2. Exchange of good practice regionally and from other parts of the EU. The workshops give an expert lecture and then innovate new solutions. The purpose is to provide information about what will happen in the sports sector and sports during and after Korona. Good practices are exchanged on the topic, such as how to generate revenue in digital environments and how others have survived the situation. A report will be prepared on the outputs, from which information will be disseminated, primarily using new media channels such as social media (the university's Twitter account). This ensures the best availability of forecasting information. The need of information and action is still very acute, as in South Holland, for example, there have been around 5,000 cases a day since November

LAPIN LIITTO

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa

EU:lta
2014–2020

2020, and the same pace will continue in the spring of 2021. The situation is therefore very acute right now. The virus variant brings its own challenges to this. Therefore, it is impossible to say anything about the very definitive disease situation at the time of finalizing this publication.

LAPIN LIITTO

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

1. Johdanto

**Motto: "Kun edelleen korona-aika jatkuu, kysytään
kärsimättömästi, milloin maailma palaa entiselleen?"**

Todennäköisesti vastaus on: ei milloinkaan" -Kari Engvist 2020-

Tämän julkaisun tarkoitus on vastata hankkeen ”*Liikunta ja urheilu Koronaviruksen aikana ja sen jälkeen*” (EAKR, A76251) hankehakemuksessa kuvattuun tuotokseen: "Raportti: miten COVID-19 pandemia vaikuttaa liikunta-alan yrityksiin ja seuroihin sekä hankkeen aikana kehitetyt uudet liiketoimintamallit yritysten ja seurojen käyttöön (4 uutta liiketoimintamallia)". Raportin laajuudeksi arvioitiin n. 25 sivua ja sen muodoksi on sähköistä julkaisua. Tämä julkaisu vastaa tähän tavoitteeseen. Se tullaan julkaisemaan Lapin AMKin sarjassa sähköisenä julkaisuna myöhemmin vuonna 2021.

Covid-19-tilanteen vuoksi EU:n talous ja Lapin aluetalous on suurissa vaikeuksissa. Tämä vaikuttaa kaikkiin talouden sektoreihin, joista yksi on urheilu ja liikunta. Urheilutilat ovat suljettuina, urheilutapahtumat peruttu, urheiluseurat ovat keskeyttäneet toimintansa ja ryhmätoiminta on kielletty. Yritykset ovat menettäneet asiakaskuntaansa laajasti. Tämä vaikuttaa voimakkaasti talouteen, etenkin seurojen talouteen, ja tämä koskee koko yhteiskuntaa. Liikunta ja urheilu ovat aihealueina olleet Koronaviruksen aikana keskeisinä häirtävaikutusten kohteina, ja hankkeessa vastattiin tähän haasteeseen. Aihepiiri on vaikuttanut laajasti nimenomaan urheilun (ja urheilumatkailun) kenttään Euroopassa ja Lapissa, kuten esimerkit Itävallan hiihtokeskuksista, Lombardiasta (Italia, ClusSport kumppanialue) ja myös Lapin tunturikeskuksista selkeästi osoittavat. Niissä oli viruksen alkuvaiheessa pakko taloussyistä jatkaa toimintaa, varsinkin tilanteen ollessa epäselvä ja valtiovallan linjausten puuttuessa, mutta samalla alettiin tiedostaa riski ihmisten hengelle ja terveydelle. Monta kertaa kevään aikana kävi niin, että nimenomaan urheilutapahtumat tai lomakeskukset olivat ns. "viruslinkoja", vaikka tällaisen maineen asettaminen jollekin keskittymälle onkin kohtuutonta. Silti se meni näin, ja asetelma kertoo siitä, että hankkeen aihepiiri on ollut valitettavan keskeisessä roolissa Koronakriisissä. Hanke taklaa näitä ongelmia ja pyrkii antamaan käytännön välineitä alan yrityksille ja urheiluseuroille.

LAPIN LIITTO

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

Poikkileikkaavana teemana ovat digitaalisten ja sähköisten ympäristöjen, välineiden ja sovellusten osaaminen ja hallinta.

Liikunta ja urheilu Koronaviruksen aikana ja sen jälkeen (KoLi)-hanke antaa käytännön työkaluja liikuntatoimijoille selvittää Koronavirustilanteesta kesän ja syksyn 2020 aikana. Toteutusaika perustuu rahoitushakuun, ja nämä kuukaudet olivatkin akuuttivaihe kriisistä toipumiseksi. Hankkeen toimenpiteinä ovat 1. Innovointityöpajat ja 2. Hyvien käytänteiden vaihto alueellisesti sekä muilta EUn alueilta. Toiminta kytkee aluetalouteen myös eurooppalaiset ClusSport-toimijat¹, joiden kohdalla on myös reagoitu vahvasti viruksen aiheuttamiin uusiin olosuhteisiin. Näitä hyviä tapoja toimia ja vertaisoppimista käydään läpi tässä raportissa.

Hankkeen toteutus perustui osaltaan lappilaiseen Arctic sport -verkostoon², joka on perustettu kehittämään yhteistyötä eri liikuntatoimijoiden välille ja se on myös mallintanut tätä yhteistyötä. Hanke edesauttaa yhdessä tekemisen toimintatapaa tässä verkostossa.

Toteutuksessa painottuvat digitaaliset ja etäyhteydet, eli niillä tuodaan "Eurooppaa kotiin" liikunnan ja urheilun toimijoille. Tällaiset taidot ovat osoittautuneet tärkeiksi jo ennen Koronaa ja varsinkin sen aikana. Hanke on pystynyt sparraamaan tässä tilanteessa eri toimijoita onnistuneesti. Esimerkiksi Arno Heikkala on kouluttanut Lapin liikunnan toimijoita (ja kattojärjestön kautta paikallista seurakenttää) etäyhteyksien rakentamiseen.

Koronavirus on hyvä esimerkki ns. riskiyhteiskunnasta. Siinähan yhteiskunta generoi uhkia, joihin se ei itse enää pysty ”omilla” keinoillaan, kuten verotuksella ja julkisilla palveluilla

---

¹ Älykäs erikoistuminen valmistaa EU:n alueita myös kohti alkavaa ohjelmakautta 2021-2027 ja tämä on siten ohjaavana periaatteena myös ClusSport-verkoston toiminnassa. ClusSportissa ovat mukana seuraavat alueet: Lappi, Kainuu, Dalarna (Ruotsi), Etelä-Hollanti (Hollanti), Rhonen alue (Ranska), Catalonia (Espanja), Valencia (Espanja), Emilia-Romagna (Italia), Lombardia (Italia), Trento (Italia), Upper-Austria (Itävalta) ja Hajdu-Bihar (Unkari). Jokaiselta alueelta alan yritystoimijoita, seuroja ja muita toimijoita osallistuu tähän klusteriyhteistyöhön. Katso myös: <https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/sport>

² <https://arcticsmartness.eu/arcticsport/>

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

(korjaavat toimet) vastaamaan. Riskiyhteiskunnan teoria on sosiologi Ulrich Beckin kehittämä (Koronan ja riskiyhteiskunnan käsitteestä, kts esim. Lahti 2020).

Koronavirustilanne on ollut dramaattinen viruksen alusta saakka keväältä 2020, ja se muuttuu koko ajan. Kontekstinomaisesti tässä osiossa on kuvattu tilannetta tammikuun 2021 tiedoilla eli julkaisun viimeistelyn ajankohtana. Ajankohta tälle ”koeporaukselle” on valittu siksi, että raporttiin saataisiin mahdollisimman tuore ja ajantasainen tieto. Esimerkiksi hankkeen päättymisen jälkeen keväällä 2021 viruksen erilaiset muuntuneet muodot ovat edelleen haastaneet viruksen torjuntatoimia. Näistä ei ollut vielä vuonna 2020 tarkempaa tietoa.

Katsaus perustuu koronaturvallinenlappi.fi sivustoon sekä Lapin sairaanhoitopiirin koronakatsaukseen. Näitä on eritelty hankkeen aikana hanketyöntekijä Leo Hokka ja tämä yhteenveto on pääosin hänen laatimansa.

Tammikuussa 2021 COVID-19-tilanne oli valtakunnallisesti huonontunut Suomessa. Valtaosa sairaanhoitopiireistä oli siirtynyt joko leviämisen- tai kiihtymisvaiheeseen. Lapin sairaanhoitopiirissä oltiin edelleen perusvaiheessa. Esimerkkinä tilanteesta alla ovat Lapin sairaanhoitopiirissä todetut koronatapaukset viikoittain

- Viikko 2: 5 tapausta
- Viikko 3: 26 tapausta
- Viikko 4 (kuluva viikko): 3 tapausta (26.1. klo 14.21 mennessä)
- Kaiken kaikkiaan Lapin sairaanhoitopiirin näytteenottopisteissä tehtyjen testien perusteella on todettu 472 tapausta. Lukuun sisältyy myös ulkopaikkakuntalaiset henkilöt.

[THL](#) (Päivitetty ti. 26.1.2021) tiedot Suomesta

- Ilmoitettuja tapauksia yhteensä: 43 120 (+348*)
- Testattuja näytteitä yhteensä noin 2 748 000 (+21 600*)

LAPIN LIITTO

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

- Suomessa on 25.1. mennessä todettu yhteensä 94 muuntuneen koronaviruksen aiheuttamaa tapausta, joista 88 on Britanniassa havaittua muuntunutta virustyyppiä
- (tieteelliseltä nimeltään 20B/501Y.V1 tai B.1.1.7) ja 6 Etelä-Afrikassa havaittua virustyyppiä (tieteelliseltä nimeltään 20C/501Y.V2 tai B.1.351).
- Sairaanhoidopiirien sairaaloissa olevien potilaiden määrä: 74 (+14*)
- Kaupungin- ja terveyskeskussairaloissa olevien potilaiden määrä: 46 (-4*)
- Tehohoidossa olevien potilaiden määrä: 21 (+0*)
- Tautiin liittyviä kuolemia on raportoitu yhteensä 655 (+0*)
- Tiedot on päivitetty tiistaina 26.1. Luvut kuvaavat muutosta verrattuna eiliseen.
- Tietoa alueellisesta epidemiatilanteesta sairaanhoidopiireittäin:
[Koronaepidemia: Alueiden tilanne, rajoitukset ja suositukset](#)
- Varmistetut koronatapaukset Suomessa/kartta: (päivitetty ti. 26.1.2021)
<https://experience.arcgis.com/experience/d40b2aaf08be4b9c8ec38de30b714f26>
  - LSHP:n ilmaantuvuusluku **19,6**
  - Varmistetut koronatapaukset Rovaniemellä **205**
- [European Centre for Disease Prevention and Control \(ECDC\)](#) (päivitetty vk. 2/2021)
  - Maailmalla: **94 582 873** tapausta, **2 036 713** kuollut
  - Eurooppa: **29 927 859** tapausta*, **662 326** kuollut
  - Yhdysvallat: **23 938 288** tapausta, **397 611** kuollut
- Viisi maata, jossa eniten tapauksia ovat: Venäjä (3 591 066), Iso-Britannia (3 395 959), Ranska (2 910 989), Italia (2 381 277) ja Espanja (2 336 451)

Nämä luvut osoittavat kiistattomasti, että Koronavirus on todella vaikea ongelma kaikkialla maailmassa. Ongelmat kärjistyvät harvaan asutuilla alueilla, jossa resurssit ovat

LAPIN LIITTO

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

muutenkin pieniä ja esimerkiksi yrityksillä tai seuroilla ei ole laajoja säästöjä toiminnan ylläpitämiseen tulojen puuttuessa.

LAPIN LIITTO

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

2. Kyselytutkimus seuroille: tuloksia ja mitä opittiin? (5 sivua)

Kysely ja sen toteutus

Toteutimme hankkeen puitteissa nopealla aikataululla kyselytutkimuksen lappilaisille urheiluseuroille marraskuussa 2020. Kyselyn toteutti hanketyöntekijä Arno Heikkala yhteistyössä Lapin Liikunta ry:n Suvi Karusaaren ja Rovaniemen kaupungin liikuntajohtaja Pekka Hämäläisen kanssa. Kyselyn tarkoitus oli kartoittaa seurojen tilannetta, varsinkin siitä näkökulmasta mitä tautitilanteesta mahdollisesti on opittu. Kysely tehtiin nopealla aikataululla siten, että toimeksianto saatiin marraskuun lopulla ja varsinainen toteutus oli joulukuussa 2020. Kysely toteutettiin Google Forms -sovelluksella ja se sisälsi vastaajan taustatietojen lisäksi 17 kysymystä, joista kymmenen oli avoimia kysymyksiä, seitsemän monivalintakysymyksiä ja yksi täysin avoin, niin sanottu ”Vapaa sana” -kysymys. Kyselyyn saatiin 43 vastausta, joskin kaikkiin yksittäisiin kysymyksiin kaikki vastanneet eivät vastanneet. Tuloksia esiteltiin seuraparlamentissa helmikuussa 2021. Kyselyn toimeksiantajia olivat Lapin liikunta ry ja Rovaniemen kaupunki.

LAPIN LIITTO

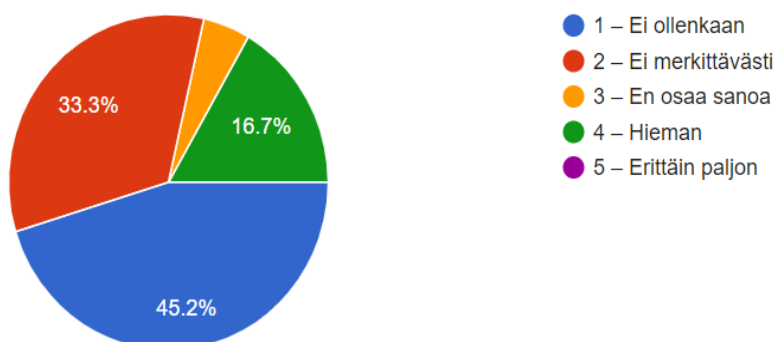

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

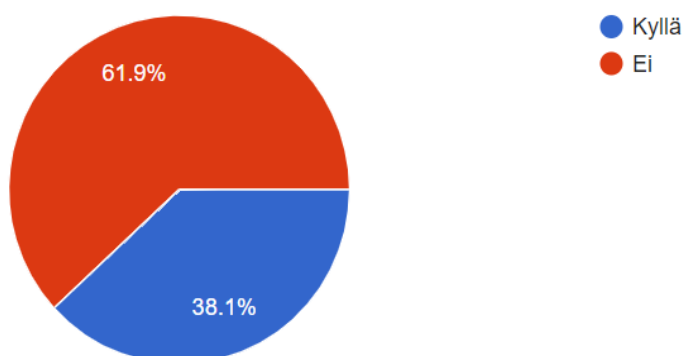
Monivalintakysymykset ja vastaukset

Kysymys: Kuinka paljon koronavirus on lisännyt seurojen välistä yhteistyötä ja kommunikaatiota (esim. lajivaihdot, treenivinkit)? (42 vastausta)

42 responses

Kysymys: Onko seuralle/yhdistykselle rakennettu kriisiviestintäpolkua? (42 vastausta)

LAPIN LIITTO

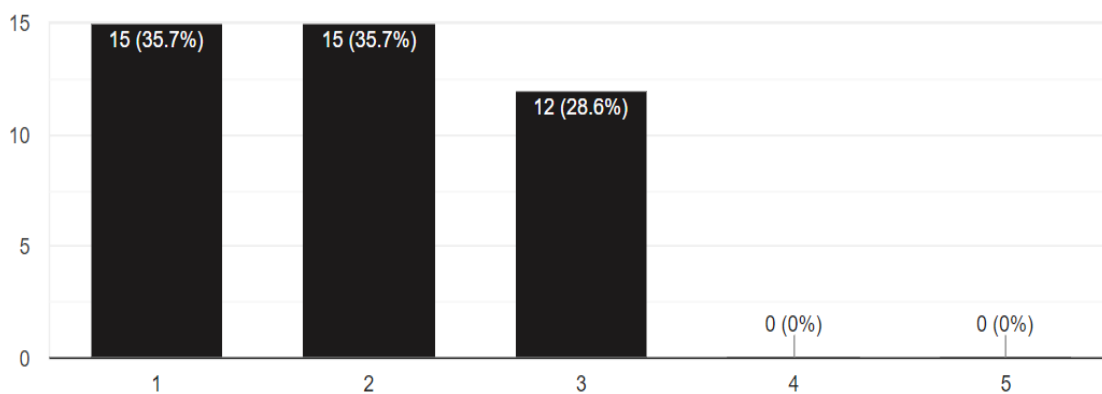

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

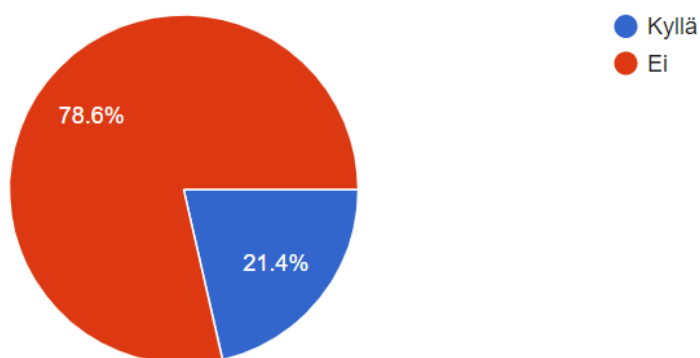
Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Kysymys: Millaiset ovat olleet Koronaviruksen taloudelliset vaikutukset seuran toimintaan? ("1" – Negatiiviset vaikutukset; "3", ei ole vaikuttanut taloudellisesti toimintaan; "5" – Positiiviset vaikutukset) (42 vastausta)

42 responses

Kysymys: Ovatko Koronatuot (OKM, Lapin AVIn, muu tuki) tai muut taloudelliset tuot auttaneet seuranne toimintaa? (42 vastausta)

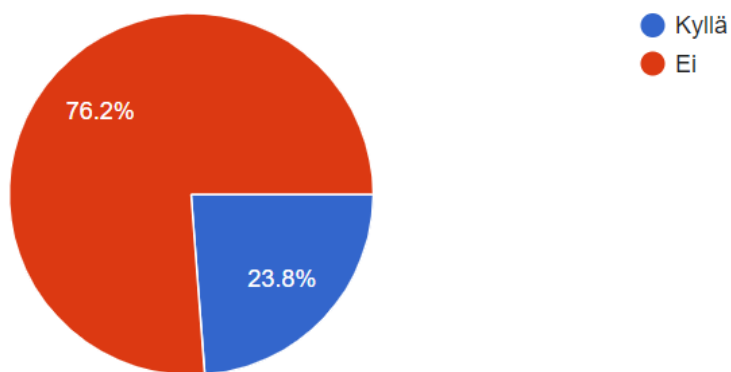
LAPIN LIITTO

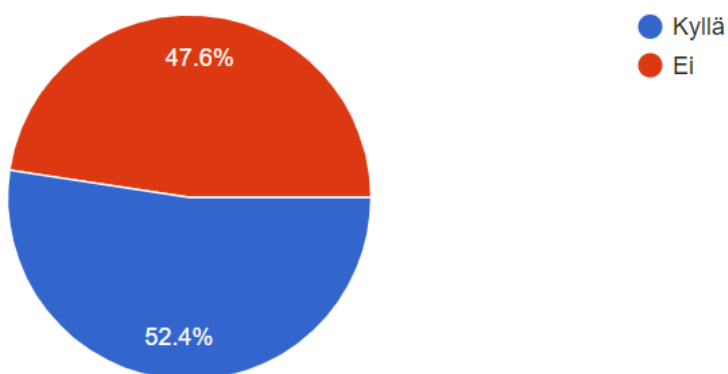
Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Kysymys: *Onko toiminnassanne ollut mukana koronan aikana ulkomailta tulleita tai ulkomailla käyneitä urheilijoita/toimijoita? (42 vastausta)*

Kysymys: *Seuranne/yhdistyksenne on hyödyntänyt harjoittelussa sähköisiä alustoja (esim. etätreenit, treenipankit, haasteet tms.)? (42 vastausta)*

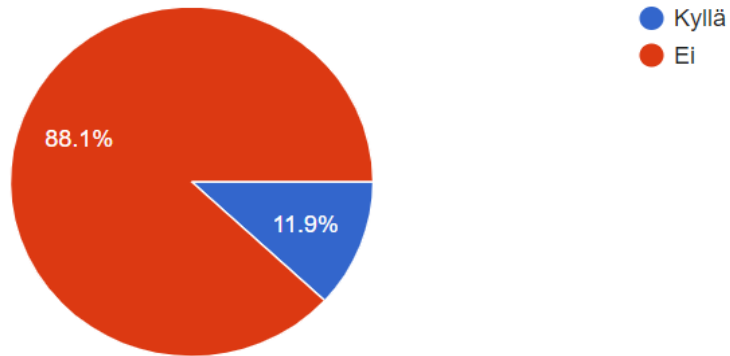
LAPIN LIITTO

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Kysymys: *Onko korona-aika tuonut uusia toteutustapoja kilpailujen järjestämiseen (esim. verkon välityksellä tai omalla paikkakunnalla kilpailusuorituksia tehden)? (42 vastausta)*

LAPIN LIITTO

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Kyselyn havainnot

Kyselyn tuloksia esiteltiin Rovaniemen kaupungin liikuntajohtaja Pekka Hämäläisen toimesta 3. helmikuuta 2021 pidetyssä Rovaniemen kaupungin omassa seuraparlamentissa, jossa edustettuina olivat kaupungin seurat. Tuloksia esiteltiin myös tiivistetysti Suvi Karusaaren toimesta Lapin Liikunnan hallitukselle 17.2.2021.

Keskeisiä havaintoja kyselystä olivat alustavan läpikäynnin jälkeen seuraavat asiat:

- Virus ei ole merkittävästi lisännyt seurojen välistä yhteistyötä.
- 40 % seuroista kriisiviestintään on kiinnitetty enemmän huomiota.
- Negatiiviset taloudelliset vaikutukset ovat olleet merkittävät.
- Viralliset koronatuot eivät ole juuri auttaneet seurojen toimintaa.
- Noin 25 % seuroista on ollut ulkomaisia toimijoita viruksen aikana.
- Sähköisten alustojen merkitys on ollut suuri (yli puolet ovat niitä käyttäneet).
- Kilpailujen järjestämisessä Korona-aika ei ole tuonut uusia toimintatapoja (vain 12 % uudistaneet toimintaansa).
- Lapin maakunnan pienissä kunnissa harrastaminen on ollut mahdollista koko vuoden ja tartuntoja on ollut vähän, tai ei lainkaan.
- Koronatilanne on ollut täysin erilainen esim. Ivalossa, tai Sodankylässä. Länsi-Pohjan Sairaanhoidopiirin alueella oleville seuroille tilanne ollut tiukempi Ruotsin rajan läheisyyden vuoksi.
- Toimet ovat olleet alusta asti tiukkoja koko Lapissa ja ehkä juuri siksi harrastaminen on ollut mahdollista lapsilla ja nuorilla.

LAPIN LIITTO

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

- Kaikkia koskettivat sarjatoiminnan lakkautukset (liittotasolla) sekä peli- ja kisareissujen peruuntumiset (lapset, nuoret, aikuisharrastajat).
- Harva laji pystyi kisaamaan vain yhden sairaanhoitopiirin alueella pl. kilpa- ja huippu-urheilua tekevät toimijat.

LAPIN LIITTO

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

3. Alueellisia hyviä käytäntöjä Lapista ja muualta Suomesta ja uusia liiketoimintamalleja (4)

Tapaustutkimuksesta

Tutkimusmenetelmistä tapaus- eli case-tutkimus voi auttaa hahmottamaan alustavasti Koronatilanteen kaltaisia, jollakin tapaa uusia aihepiirejä. Hirsjärven (2009) mukaan se on yksityiskohtaista, ja siinä kerätään intensiivistä tietoa yksittäisestä tapauksesta tai pienestä joukosta toisiinsa suhteessa olevia tapauksia. Tapaustutkimuksen kohteena ovat yksilö, ryhmä tai yhteisö ja kiinnostuksen kohteina ovat prosessit. Tapaustutkimuksessa yksittäistapausta tutkitaan suhteessa ympäristöönsä, josta yksittäistapaus on edustava osa tai otos. Aineistoja tapaustutkimuksessa kerätään usein eri menetelmiä käyttämällä, esimerkiksi havainnoimalla, haastattelemalla tai dokumentteja tutkien. Tapaustutkimuksen tavoitteena on useimmiten ilmiön kuvailu (Hirsjärvi 2009, 134-135.).

Tapaustutkimus on siis laadullista ja tutkii yksittäisiä tapahtumia, jotka saattavat olla tärkeitä aiheen kannalta. Odellin (2001) mukaan tapaustutkimus voi olla puhtaasti kuvailevaa, jotta tärkeän tapahtuman tarina ja reunaehdot saadaan talteen. Tai se voi mennä yhtä askelta pidemmälle, eli olla alustavana esimerkkinä teoriasta, siis eräänlaista uuteen aihepiiriin tutustumiseen valmistelevaa työtä (ks. Odell 2001, 162-163.). Jos Koronaviruksen kontekstia ajattelee, voidaan havaita, että kumpikin näistä ehdoista toteutuu. Siksi tapaustutkimusta ollaan tässä sovellettu väljästi yleisenä lähestymistapana aiheeseen.

Työpajat, esiintyjät ja teemat

Koli-hankkeen puitteissa on yritysten ja seurojen korona-ajan hyviä käytänteitä ja liiketoimintamalleja kartoitettu sekä kerätty verkkotyöpajoissa, jotka valmisteltiin ja toteutettiin pääosin Arno Heikkalan ja Teemu Niemelän toimesta syksyllä 2020. Työpajat pidettiin Teams-webinaarina. Hankkeen pääwebinaareja oli yhteensä neljä. Hankkeen sidosryhmille tarjottiin myös extrawebinaari liittyen urheiluvallmennukseen.

LAPIN LIITTO

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Työpajat, työpajojen teemat ja esiintyjät:

- **Työpaja 1 8.10.2020, Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen**
  - Anne Puro / Lapin AMK: Työn uudelleenmuotoilu koronan aikana
  - Esa Puukilainen / Vauhti Oy: Tuoteportfolion nopea vaihdos kysynnän muuttuessa
- **Työpaja 2 5.11.2020, Huippu-urheilu Koronan aikana**
  - Petri Tuomikoski / Levi World Cup: Alppihiihdon Maailman cup:in kilpailuorganisaatio ja kisakupla
  - Pekka Kankaanranta / Roki Hockey: Seuratoiminnan poikkeusjärjestelyt
- **Työpaja 3 18.11.2020, Elämymatkailu**
  - Janne Haarma / Visit Ylläs: Matkailurajoitusten implementointi matkailukeskuksessa
  - Kuutti Heikkilä / Roll outdoors: Toiminnan adaptaatio koronan aikana
- **Työpaja 4 14.12.2020, Mahdollisuuksia Lapin urheilu- ja liikuntaväelle**
  - Jari Sarasvuo / Trainers house: Koronatilanteeseen sopeutuminen
  - Tanja Poutiainen / Comeback center: Comeback centerin uratarina
  - Olli Kelhä / Heltia Group Oy: Digitaalinen alusta ja kuntien kouluttaminen
- ***Ekstrawebinaari 28.10.2020: Hyvä teoria on parasta käytäntöä: Liikunta alan korkeakoulujen urheiluvalmennuksen webinaarisarja**
  - Heikki Hannola /Lapin AMK: Lapin AMK ajankohtaiskatsaus
  - Sami Kalaja / EduFutura Jyväskylä: ”Hyvä teoria on parasta käytäntöä - taitojen oppimisen salaisuudet”
  - Olli Cajan / OC Taito Oy: ”Liikuntataitojen kehittäminen käytännössä sekä osaamisen lisääminen konseptoinnilla”.

LAPIN LIITTO

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

Webinaarien runko ja toiminta-ajatus

Kaikki webinaarit toteutettiin samalla rakenteella. Aluksi syksyn aikana webinaarisarjan päivämäärät ja kellonajat julkaistiin sekä jaettiin sidosryhmille. Noin kaksi viikkoa ennen jokaista työpajaa sidosryhmille julkaistiin tarkempi aikataulu, webinaarin ilmoittautumis- ja kirjautumislinkki sekä linkki Google Forms -kyselyyn, johon osallistuja pystyi kirjoittamaan ennakkoon kysymyksiä tulevan työpajan esiintyjille. Ennakkokysymykset käsiteltiin Heikkalan ja Niemelän toimesta, jonka jälkeen ne toimitettiin esiintyjille.

Kaikki varsinaiset webinaarit noudattivat samaa runkoa. Aluksi Heikkala, Niemelä tai Hannola toivottivat esiintyjät ja vieraat tervetulleeksi sekä esittelivät webinaarin teeman, esiintyjät ja aiheet. Tämän jälkeen hankkeen tavoitteet ja toimenpiteet kuvattiin hyvin lyhyesti osallistujille. Aloituksen jälkeen työpajan ensimmäinen esiintyjä sai oman esiintymis-vuoronsa. Vieraiden esitykset kestivät keskimäärin 30 minuuttia. Esitysten jälkeen yleisön chatin tai mikrofoniin välityksellä esittämät kysymykset käsiteltiin. Kysymysten läpikäymiseen käytettiin keskimäärin noin 10 minuuttia aikaa. Kysymysten jälkeen webinaarin toinen esiintyjä sai esiintymis-vuoronsa, jota seurasi jälleen kysymys-vastauskeskustelu. Ennen työpajan varsinaista lopetusta Niemelä tiivistä webinaarin keskeisen sisällön yhteen, samassa yhteydessä osallistujille jaettiin myös Google Forms -palautekysely. Kyselyn tuloksia hyödynnettiin tulevien työpajojen suunnittelussa. Työpajojen lopussa Heikkala ja Niemelä kiittivät esiintyjä ja osallistujia sekä muistuttivat syksyn seuraavista työpajoista. Työpajojen kesto oli noin 75 – 90 minuuttia. Osallistujia työpajoissa oli viidestä hieman yli 20 henkilöön, webinaarista riippuen.

Jokaisen webinaarin jälkeen webinaarin sisällöstä tehtiin esite, johon tiivistettiin esiintyjien pääviesti. Samaan tiivistelmään myös liitettiin esiintyjien videotallenteet ja diaesitykset, joiden linkitys pidettiin avoimena kaikille. Näin jokainen linkin saanut pystyi katsomaan videotallenteen ja diaesitykset, vaikkei hän olisi webinaariin osallistunutkaan. Esite jaettiin sidosryhmille noin vuorokausi webinaarin jälkeen.

LAPIN LIITTO

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Webinaarien palaute ja jatkotoimenpiteitä

Hankkeen webseminaarien toteutus ja teknilliset toteutukset ovat saaneet positiivista palautetta osallistujilta. Teemat on koettu ajankohtaiseksi. Arctic sport³-verkoston toimijoita oli mukana toteutuksissa, mutta toki osallistujia olisi mahtunut mukaan enemmän. Tässä onkin jatkossa alan toimijoille kehittämisen haasteita, eli millä saavutamme ja millä motivoimme alan toimijoita yhteen. Yhteiset foorumit olisivat tärkeitä alan toimijoille jatkossa. Niissä tapahtuu verkostoitumista ja toisten kokemuksista oppimista. Tätä kautta syntyy toimintojen kehittämistä muuttuvissa olosuhteissa.

Muut hankkeen puitteissa tehdyt toimenpiteet

Digitaalisten sovellusten käytänteet

Arno Heikkala / Etätyöskentelyn opettaminen seuroille: Heikkala tuki alueellista liikunnan kattojärjestöä Lapin liikunta ry:tä kouluttamalla heidän henkilöstöä etätyöskentelyyn ja digitaalisiin sovelluksiin. Koulutuksessa hyödynnettiin hankkeen webinaarien toteutuksesta opittuja käytänteitä.

Päivittäiset koronakatsaukset

Toteutimme hankkeen aikana useita muita eri toimenpiteitä sekä Lapin AMKin opetuksessa että TKI-toiminnassa. Näissä koettiin hyväksi tehdä päivittäiset koronakatsaukset Euroopan tartuntatautiviraston, kansallisten viranomaisten sekä alueelliseen Koronaturvallinen Lappi-sivustoon⁴. Näillä katsauksilla saimme päivittäisestä tietotulvasta olennaisen talteen ja pystyimme arvioimaan kohtuu reaaliaikaisesti tilannetta, joissa eri toimenpiteitä opetuksen ja TKI-toiminnan sektoreilla toteutettiin. Katsaukset teki hanketyöntekijä Leo Hokka.

---

³ <https://arcticmartness.eu/arcticsport/>

⁴ <https://koronaturvallinenlappi.fi/>

LAPIN LIITTO

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

4. Hyviä käytäntöjä ClusSport-yhteistyöstä Covid-tilanteessa

ClusSport on urheilu- ja liikunta-alan älykkään erikoistumisen (S3) verkosto. Se on perustettu Hollannin ja Lapin alueiden yhteistyöaloitteena vuonna 2017 ja tätä nykyä mukana on toistakymmentä aluetta eri puolilta Eurooppaa. Lappi ja Etelä-Hollanti ovat sen johtoalueet. Älykäs erikoistuminen valmistaa EU:n alueita myös kohti tulevaa ja tämä on siten ohjaavana periaatteena myös ClusSport-verkoston toiminnassa.

ClusSportissa ovat mukana seuraavat alueet: Lappi, Kainuu, Dalarna (Ruotsi), Etelä-Hollanti (Hollanti), Rhonen alue (Ranska), Catalonia (Espanja), Valencia (Espanja), Emilia-Romagna (Italia), Lombardia (Italia), Trento (Italia), Upper-Austria (Itävalta) ja Hajdu-Bihar (Unkari). Jokaiselta alueelta alan yritystoimijoita, seuroja ja muita toimijoita osallistuu tähän klusteriyhteistyöhön. Klusteritoiminnan painopisteet ClusSportissa ovat

- *Smart Sport Wearables (quantified self) – ICT4Self*
- *Smart Sport environment and IoT (quantified environment) – ICT4Env*
- *Healthy active lifestyle – Sport4Vitality*

Katso lisätietoja ClusSportista täällä: <https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/sport>

Koronavirus-pandemia oli ja on tätä kirjoitettaessa erittäin vaikea tilanne paitsi Lapissa, myös koko Euroopassa. Vaikeudet jakaantuvat epätasaisesti esimerkiksi niin, että tietyt elinkeinoelämän sektorit eivät juurikaan kärsi kriisistä, toisia se koskettaa hyvinkin voimakkaasti. Tietyillä aloilla on ollut nähtävissä jopa ”buumi”, koska alan tuotteiden kysyntä on räjähdysmäisesti noussut. Tällaisia ovat esimerkiksi outdoors-alan ja kotikuntoilun välinevalmistajat, samaten tiettyjen digitaalisten ratkaisujen tarjoajat. Vastaavasti väestöryhmissä osa pääsee pienillä seurauksilla, mutta monelle ongelmat ovat vakavia ja tulevat vaikuttamaan vuosia, jopa vuosikymmeniä. Urheilu- ja liikunta-ala on ollut kulttuuri- ja tapahtuma-alan ohella yksi suurimmista Koronaviruksen kärsijöistä, minkä vuoksi KoLi-hankettakin alun perun rahoitettiin (Zande, ei vl. 2021) Edelleen, Koronalla on

LAPIN LIITTO

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

terveyden ja hyvinvoinnin vaikutuksia. Ne koskettavat myös yksittäistä liikkujaa esimerkiksi kuntosalien käytön rajoitusten vuoksi.

Yleisesti ottaen Koronavirus heikentää tuotannollista toimintaa kaikkialla maailmassa, siis myös Euroopassa, Suomessa ja Lapissa. Vaikutukset ovat ennennäkemättömiä ja tätä kirjoitettaessa niitä ei voida vielä kokonaisuudessaan tietää. Sen jo tiedämme, että esimerkiksi Suomen talous supistui 6 % vuonna 2020 (Valtionvarainministeriö 2020) ja esimerkiksi matkailijoiden kulutus romahti 60-70 % Suomessa (TEM 2020) vuoden 2020 aikana. Toisaalta, nyt tiedetään, että matkailu sai lisätuloa kotimaan matkailun suuntautumisesta Lapin matkailukeskuksiin vuosina 2020 ja 2021, mutta silti kv-matkailun pysähtymisen vaikutus on ollut dramaattinen, katastrofaalinen.

Koronaviruksen aiheuttamat ongelmat ovat siten ennennäkemättömät lappilaisessa, suomalaisessa, eurooppalaisessa ja maailmanlaajuisessa kontekstissa (Euobserver 2020). Virus todettiin ensimmäisen kerran 11.1.2020 Kiinassa ja se on levinnyt nopeasti kaikkialla maailmaan. Suomessa rajoitustoimiin ryhdyttiin maaliskuun alussa ja 17.3.2020 esimerkiksi koulut ja julkiset rakennukset suljettiin. Sulku jatkui toukokuun puoleenväliin, jolloin rajoituksia alettiin avata. Koulut avattiin 14.5.2020 ja poikkeuslait jäivät pois käytöstä 15.6.2020. Syksy 2020 ja kevät 2021 toivat mukanaan uusia rajoituksia ja tätä julkaisua viimeisteltäessä⁵ tilanne on edelleen avoin niin Suomessa, Lapissa kuin Euroopassakin. Käytänteet ovat vaihdelleet ja ennakointi on ollut toimijatasolla vaikeata, mikä on koettu ongelmalliseksi esimerkiksi seuroissa ja matkailukeskuksissa. Esimerkiksi kaikki urheilutapahtumat ja urheilusarjat ajateltiin peruttavaksi mutta kesän 2020 tultua niitä alettiin taas soveltuvien osin järjestää. Syksystä 2020 monet urheilusarjat olivat toiminnassa, mutta ilman yleisöä, jolloin lipputulot jäivät järjestäviltä tahoilta saamatta.

---

⁵ maaliskuuhuhtikuu 2021

LAPIN LIITTO

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

Oppimiskokemus on ollut eurooppalaisten kumppanien kyky reagoida ripeästi tähän tilanteeseen, muodostaa verkostot ja rakentaa aloitteet tarpeen tullen muutamassa päivässä. Tässä meillä Lapissa on paljon oppimista. Digitaaliset, älykkäät verkostot, auttavat tällaisten nopeiden aloitteiden rakentamista ja fyysinen etäisyys ei välttämättä ole tällaisissa älykkäissä sovelluksissa este – vaan asia on itse asiassa päinvastoin.

Tässä julkaisun osiossa käydään läpi eri ClusSport yhteistyöalueiden hyviä käytäntöjä ja toimenpiteitä Koronaviruksen yhteydessä. Nämä hyvät käytänteet eli caset teemaan liittyen on kerätty ClusSport-kumppanuusalueilta. Ne perustuvat pääosin kolmeen lähteeseen, joita meillä on Lapissa myös lupa tässä raportissa käyttää. Ensiksikin, ne perustuvat *SmartSports4GoodLife* -projektin raporttiin. Toiseksi ne perustuvat *New sports business in the post COVID-19 economy* -aloitteeseen, joka on ClusSport-verkostossa laadittu. Lisäksi tässä on hyödynnetty *Transition to data driven Innovation: Using personal digital data to develop, and assess sports services and products* -aloitetta. Nämä lähteet ovat sikäläkin relevantteja, että ne toimivat pohjustuksena verkostoyhteistyön taloudellisen pohjan kehittämiseksi, eli että niiden kautta tai perusteella on saatu aikaan kansainvälisiä hankealoitteita ja hankerahoitusta.

Aloitteissa mukana olleet jäsenmaat ja yhteistyöalueet on listattu julkaisun lopussa. Se, että nämä ovat joko toiminnassa tai rahoituskäsittelyssä ovat myös indikaattori siitä, että ClusSportin kautta saadaan kaikille yhteistyöalueille rahoitusta ja elinvoimaa. Edelleen, ne indikoivat vahvaa verkostoitumista Covidin vastaisessa työssä, joka on todella tärkeä keino sen vastaisessa taistelussa. Yhteinen ymmärrys on siitä, että jos koronavirustilanteeseen pystytään TKI-toiminnalla reagoimaan yrityslähtöisesti ja siten lunastamaan klusteritoiminnan lupaus paikallisella yrityskentällä kullakin yhteistyöalueella, ollaan saavutettu paljon!

LAPIN LIITTO

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

Kuten todettua, tutkimusmenetelmistä tapaus- eli case-tutkimus voi auttaa hahmottamaan alustavasti tällaisia jollakin tapaa uusia aihepiirejä, jollainen Koronatilanne ehdottomasti on ollut. Näillä perusteilla tämä hyvien käytäntöjen kartoitus ja tapaustutkimus palvelee hyvin raportin aihetta.

Lapissa hankkeen aikana tehtiin työpajoja etävälaineillä yritysten kanssa. Niissä nousi esiin useita hyviä tapoja toimia, joita on käsitelty tämän raportin osiossa 3. alueellisia hyviä käytäntöjä. Niiden lisäksi hyväksi tavaksi toimia Lapissa voidaan mainita se, että Lapin liikunnalla eli alueellisella kattojärjestöllä nousi esille tarve etäkoulutuksista ja ylipäättänsä etävälaineiden käytöstä. Tässä yhteydessä hankkeessa toiminut Arno Heikkala koulutti Lapin liikunta ry:n toimijoita etäyhteyksiin hankkeen aikana, jotka pystyivät sitten operoimaan hybridimallilla omilla toimenpiteissään, ja tässä asiassa on jatkuvuutta myös hankkeen jälkeen, koska virustilanne jatkuu myös 2021 ja arvioiden mukaan osin myös vuonna 2022.

Kainuun alueella hyväksi käytänteeksi nostaisimme CSE Entertainment yrityksen, joka tuottaa digitaalisia ratkaisuja esimerkiksi liikunnallisuuden lisäämiseksi ja sotealalla. Yritys on taklannut koronatilannetta omassa toiminnassaan muun muassa päivittämällä olemassaolevia tuotanto-, viestintä- ja toimintaprosesseja sekä palveluiden sisältöjä. Heidän kohdallaan Korona aikaansai alkaessaan kysynnän täydellisen pysähtymisen, mutta kuten muuallakin Euroopassa tietyissä tuotteissa oli joulua kohden tultaessa buumi, joka tuki yrityksen kasvua ja toimenpiteitä koronaan vastaamiseksi. (yrityshaastattelu 21.4.2021, ei vl.)

Päijät-Hämeen alueella (Lahden LAB-ammattikorkeakoulu ja Päijät-Hämeen liitto) hyväksi käytänteeksi Korona-aikana ovat nousseet ennen kaikkea etäopiskelu, etäohjaus liikunnassa (zoom-ryhmäliikunta) sekä harrasteryhmissä ja koululiikunnassa sovellettavat pienryhmäkäytänteet.

Cluster Montagne Auvergne-Rhone Alpesin alueelta Ranskasta havaitsi, että Covidin vaikutukset ovat olleet heidän yrityskentässään pienempiä, mitä pelättiin. Heidän ICT-alan

LAPIN LIITTO

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

toimijat ovat antaneet vapaita pääsyjä palveluihin ja Wifi-yhteyksiä, joka on rohkaissut ihmisiä pysyttelemään sosiaalisissa kontakteissa myös lock-downin aikana.

Katalonian alueen Indecat Espanjasta on huomannut, että kotikuntoilulaitteiden myynti on lisääntynyt pandemian aikana. Yrityskentässä on havaittu, että epävarmuudet ja epäselvyydet tilanteesta johtuen aikaansaavat ongelmia. Esimerkiksi yrityskentässä pohditaan, kuinka pitäisi yhtä aikaa tulla toimeen fanien odotusten, massatapahtumien tulevaisuuden sekä kuntosalien ja muun urheiluinfraan käyttäjäodotusten kanssa.

Tulevaisuuden suunnittelu on epäselvää ja vaikeaa, kun meidän pitäisi oppia elämään viruksen kanssa. Digitaaliset alustat ovat kuitenkin olleet yksi ratkaisu tähän tilanteeseen. Sellaiselle tuotteille, jotka ehkäisevät virusta tai auttavat elämään sen kanssa, on ollut kasvavasti kysyntää (esimerkiksi maskit ja sosiaalista etäisyyttä ylläpitävät tuotteet). Tämä on sitä uutta normaalia. Alueen pk-yrityksien haastattelut indikoivat, että pelillistäminen voisi olla tulevaisuuden juttu, ja luonnollisesti taloudellisten resurssien löytäminen toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi on heille tärkeitä.

Etelä-Hollannin alueen Sports and Technology Clusterin tekemä tiedonkeruu kertoo, että pääosa heidän liikunta-alan yrityksistään on sopeutunut kohtuullisen hyvin koronatilanteeseen. Toiminta verkoston välityksellä on tullut osaksi uutta normaalia ja toimiala (active and healthy lifestyle) on tärkeä osa korona-ajan elämää. Sille siis on kysyntää myös jatkossa. He ovatkin omassa strategiaprosessissaan korostaneet digitaalisia ratkaisuja ja tervettä sekä aktiivista elämäntapaa. Joillain toimialoilla on nähty jopa buumia yritysten myynnissä.

MSE Cluster Unkarissa (sijaitsee Debrecenin alueella, pitkäaikainen Lapin kumppanuusalue jo 1990-luvulta) on myös toteuttanut yrityskyselyn hyvistä tavoista toimia Korona-aikana. Yritykset ovat muodostaneet pandemiatiimejä, tilanteen hallitsemiseksi. Sikäläiset yritykset ovat myös toteuttaneet kyselyitä, ja kyselyjen tuloksia hyödynnetään urheiluklusteristrategian kehittämiseksi, jotta se pystyisi parhaiten vastaamaan alan yritysten

LAPIN LIITTO

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

tarpeita. Tässä voitaneen puhua eräänlaisen living lab-ajattelun paikallisesta soveltamisesta. MSE Klusterin osalta yritykset odottavat mm. parempaa resurssien suunnittelua, liikuntaan aktivoivien sovellusten ja välineiden kehittämistä (factory floor), verkostoitumista ja kansainvälisten suhteiden kehittämistä sekä sitä, että klusteri pystyisi olemaan kontaktipiste uusissa innovaatiohankkeissa aiheeseen liittyen. Myös hyvien käytäntöjen vaihtoon kannustetaan, mihin tämäkin julkaisu tähtää. Julkaisuhan on tarkoitus kääntää myös englanniksi.

ClusSport-verkoston toimijat ovat hakeneet Interreg Europe-ohjelmasta rahoitusta Covidin vastaisiin toimiin. Mukana ovat **Hollanti, Unkari, Puola, Valencia ja Lappi**. Tässä seuraavassa muutamia hyviä käytäntöjä tuosta Covid sport Interreg Europe-pilottihakemuksesta, joka on parhaillaan sihteeristössä käsiteltävänä. Huomattavaa on, että tämäkään hanke ei olisi ollut mahdollinen ilman maakuntien välistä Inno4Sports-hanketta, joka ikään kuin muodosti verkoston ja myös käytännön rahoituskanavan (näitä ei rahoiteta ilman olemassaolevaa hanketta) Covidin vastaiseen työhön. Tämä korostaa pitkäjänteisen verkostoitumisen tärkeyttä tässä aiheessa. Keskeinen havainto aloitteessa on, että pandemia vaikuttaa suuresti urheilun kenttään. Urheilu, sen eri muodoissa, on tunnistettu EU:ssa talouskasvun veturiksi, ja se on sisällytetty muun muassa matkailu-, terveys- ja liikenteen toimialoille poikkileikkaavana teemana. Tämän seurauksena iso osa Euroopan taloudesta kärsii koronan liikunta- ja urheilualan vaikutuksien vuoksi, ja taloudellinen seuraus on unionin jäsenmaissa huomattava. Toimijat ovat havainneet, että korona kiihdyttää digitalisaatiota edelleen, koska alan toimintakulttuuri on muuttunut. Tarvitaan uusia innovaatiota, jotta toimijat voivat sopeutua uuteen normaaliin. Tässä digitalisaatio ja kestävyys ovat olennaisia teemoja.

LAPIN LIITTO

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Erityiset teemat toimijatasolla näissä Covidin vastaisissa toiminnoissa ovat:

Etelä-Hollanti: Cluster Sports and Technology

1. Innovaatiot urheilun ja elinvoiman lisäämiseksi.
2. Yritykset, jotka muuttivat liiketoimintaansa, keskittyivät enemmän digitaalisiin palveluihin fyysisten tuotteiden ja tapahtumien lisäksi.

Debrecenin alue ja paikallinen yliopisto sekä MSE klusteri

1. Verkkokotiharjoittelu: Kotipihalle asennettavan ulkokuntosali, karanteeni tai tuotanto.
2. Laitevalmistaja, joka mukautti tuotevalikoimansa Covidin olosuhteisiin

Verde klusteri/Puola ja Lodzin alue

1. Lodzin kunnan osaaminen lasten ja nuorten toimettomuudesta.
2. Yhdistä fyysinen ja digitaalinen työ hankkeeseen ja hyviin käytäntöihin.
3. Lodzin yliopisto kehittää teknisiä ratkaisuja, jotka auttavat yksilöitä urheilussa ja mittaavat ponnisteluja.

Valencian alue ja IBV

1. Virtuaaliset urheilutapahtumat.
2. Alojen väliset kumppanuudet, jotka liittyvät online-urheilun ja fyysisen toiminnan mahdollisuuksiin.

Lappi (alueen eri toimijat, Arctic sport-verkosto)

1. Pyöräilymatkailu, joka tukee covid19-siirtymää uuteen normaaliin ja myös vihreää siirtymää
2. Covid19-suojatut urheilutapahtumat.
3. Kenttälaboratoriot yleisön hallinnan testaamiseksi laajamittaisissa urheilutapahtumissa.

LAPIN LIITTO

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

ClusSport-verkoston yhteiset teemat COVID19-aloitteen perusteella ovat:

1. Perustetaan **alhaalta ylöspäin suuntautuva viestintäalusta** (alueiden avulla), jolla alueet ja yritykset voivat löytää toisensa vaihtamaan hyviä käytäntöjä ja löytämään inspiraatiota liikunta-alan liiketoiminnan monipuolistamiseen.
2. Rakennetaan **valmiuksien kehittämis- ja tukimekanismeja digitalisaatioon ja kestävyteen** (green deal) siirtymisessä
3. Kehitetään **alueellinen ja alueiden välinen/-siä yhteistyöprojekti(-eja)**, jo(i)lla kehitetään tapoja vastata tähän uuden normaaliin (ja sen mukanaantuoman uuden talouden) tarpeisiin

LAPIN LIITTO

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

5. Yhteenveto

Liikunta ja urheilu Koronaviruksen aikana ja sen jälkeen (KoLi)-hanke saavutti hankehakemuksessa asetetut tavoitteet. Hankkeeseen osallistuivat seuraavat yritykset: RoKi Hockey Oy, Levin Matkailu Oy, Roll Outdoors Oy, Ylläksen markkinointi Oy, Trainers House Oy, Comeback Center Oy, Heltia Group Oy, Oura Health Oy, Lappset Group Oy, Polar Electro Oy ja Lapin liikuntaklinikka Oy. Yrityksien mukaan saaminen oli keskeinen tavoite hankkeessa ja siinä myös onnistuttiin.

Koronatilanne jatkuu edelleen hankalana tätä raporttia viimeisteltäessä, ja etenkin taloudelliset vaikutukset ovat edelleen hämärän peitossa. EU:n tasolla käydään kiivasta keskustelua ns. Korona-elpymispaketista, joka sitoisi Suomen yhteisiin velkaosuuksiin pitkälle 2000-luvulle. Suomessa⁶ ilmoitettuja tapauksia yhteensä on 85 077, testattuja näytteitä yhteensä noin 4 338 000, tautiin liittyviä kuolemia on ilmoitettu yhteensä 902, erikoissairaanhoidon osastoilla olevien potilaiden määrä: 65, Perusterveydenhuollon osastoilla olevien potilaiden määrä: 27 ja teho-osastoilla olevien potilaiden määrä on 37 (THL 2021).

Urheilun ja liikunnan sektorilla tilanne jatkuu myös epäselvänä, ja esimerkiksi matkailukeskuksien työpajoissa esille tuoma toive selkeistä aikatauluista ja jatkosuunnitelmista ei ole toteutunut. Tämä hankaloittaa urheilumatkailun ja laajemmin koko liikunta-alan toimintaa pitkälle 2020-luvulle. Hallitus julkaisi 21.4.2021 näkemyksensä Koronarajoitusten purkamiseksi (VNK 2021), jossa rajoituksia pyritään poistamaan kesää kohden mentäessä. Suomen Olympiakomitea oli kuitenkin tähän suunnitelmaan pettynyt (Lapin Kansa 22.4.2021), varsinkin koskien rajoitusten poiston aikataulua. Liikunnan rajoitustoimia pidetään kohtuuttomina verrattuna esimerkiksi ravintoloiden ja baarien aukiolorajoituksiin. Epäselvää tilannetta kuvastaa myös jatkuvasti siirtyvä Jukolan viesti, joka nyt pitäisi olla toteutettavissa elokuussa 2021 (Lapin Kansa 2021b).

---

⁶ 22.4.2021 tilanne

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

ClusSport verkostossa on tehty useita aloitteita Koronavirustilanteeseen vastaamiseksi. Näistä voidaan mainita tässäkin raportissa sivuttu ”New sports business in the post COVID-19 economy” aloite, jossa alueellisina toimijoina olivat Lappi, Etelä-Hollanti, Debrecenin alue (Unkari), Lodzin alue (Puola) sekä Valencian alue (Espanja). Aloite keskittyy alueellisen elinvoiman vahvistamiseen ja se on osa eurooppalaista Inno4sports-projektia⁷. Toinen keskeinen aloite on ollut aluekehitystoimien ja liikunnan/urheilun yhteisen SHARE-aloitteen raportti ”Position paper on the contribution of sport to Europe’s recovery process”. Näissä mukana olo on todella tärkeätä lappilaisen liikunnan ja urheilun tukemiseksi ja alueellisen elinvoiman vahvistamiseksi. Nämä ovat tavoitteita, joihin tämä hankekin osaltaan tähtäsi. Kolmas eurooppalainen rajapinta hankkeessa oli ”SmartSports4GoodLife” Cosme-projektin raportti. Sen saimme käyttöön hollantilaiselta Sports and Technology -klusterilta, toki niin, että sen tuloksiin asianmukaisesti viitataan. Siinä useampi eurooppalainen yhteistyöalue oli toteuttanut kyselyitä sikäläisessä yrityskehityksessä Covid-tilanteeseen vastaamiseksi. Kokemukset (myynnin romahdus, joiden alojen buumi, tuen tarve, taloudellinen kriisitilanne ja digitalisaation hyödyntäminen) vastaavat pitkälle niitä kokemuksia, joita meidän suomalaisilla toimijoilla myös oli ollut. Tärkeätä oppia tässä kohden kuitenkin saatiin klusteritoiminnan, haastattelujen ja kyselyiden toteuttamisessa, joka tulee myöhemmin tämän hankkeen toteuttajaorganisaation käyttöön sekä laajemminkin Arctic sport-verkoston käyttöön.

Hankkeen rahoituskanava oli EAKR jossa Koronatuille oli asetettu oma tiukka aikaraaminsa. Tähän kyettiin mukautumaan hanketta toteutettaessa, vaikka tiukka aikataulu asetti omat haasteensa toiminnalle. Koemme kuitenkin niin, että tässä on kyetty vastaamaan EAKR-instrumentin ja ko. toimintalinjan tavoitteisiin sekä yritys yhteistyön että kansainvälisestä verkostoitumisesta saatavan alueellisen elinvoiman osalta.

---

⁷ <https://www.interregeurope.eu/inno4sports/>

LAPIN LIITTO

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

LÄHTEET

ClusSport-verkoston sivusto <https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/sport> 11.3.2021

Euobserver (2020). Von der Leyen: new budget will be EU's corona response

<https://euobserver.com/coronavirus/148075> (20.4.2020).

Hirsjärvi, Sirkka, Remes Pirkko ja Sajavaara, Paula (2009). *Tutki ja kirjoita*. Helsinki:

Tammi.

Inno4Sports-hankkeen verkkosivut <https://www.interregeurope.eu/inno4sports/> (23.4.2021)

Lahti, Vesa-Matti (2020). Korona toi riskiyhteiskunta-ajattelun takaisin.

<https://www.sitra.fi/blogit/korona-toi-riskiyhteiskunta-ajattelun-takaisin/> (25.3.2021)

Lapin Kansa (2021). Olympiakomitea odotti exit-suunnitelmalta enemmän. 22.4.2021 s. 28

Lapin Kansa (2021b). Täysikuu korvaa yöttömän yön. S. 22-23.

Odell, John S. (2001). Case Study Methods in International Political Economy. *International Studies Perspectives* (2001) 2. 161-176.

THL (2021). Tilannekatsaus koronaviruksesta,

<https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/tilannekatsaus-koronaviruksesta> (23.4.2021)

VNK (2021). Suuntaviivat covid-19-epidemiaan liittyvien rajoitustoimien ja -suositusten hallitulle purkamiselle Hallituksen muistio 20.4.2021.

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163030/VN_2021_42.pdf?sequence=1&isAllowed=y (23.4.2021)

YLE. Kari Enqvistin kolumni: Mitä nopeammin tajuaa, ettei maailma palaa entiselleen milloinkaan, sitä parempi. <https://yle.fi/uutiset/3-11499379> 11.3.2021

LAPIN LIITTO

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

YLE uutiset 17.6.2020. TEM (2020). Matkailijoiden kulutus Suomessa romahtaa tänä vuonna koronapandemian takia 60–70 prosenttia <https://yle.fi/uutiset/3-11337397> (17.6.2020).

YLE uutiset 17.6.2020. Valtiovarainministeriö: Talous toipuu hitaasti koronaepidemiasta (2020). <https://yle.fi/uutiset/3-11402542> (17.6.2020).

YLE Uutiset 15.4.2021. EU-elvytyspaketin käsittely venyy eduskunnassa: oikeusoppineilta vihreää valoa, mutta poliitikot empivät – paketti voi vielä kaatua <https://yle.fi/uutiset/3-11883222> (15.4.2021)

Yrityshaastattelu CSE Entertainment 21.4.2021, ei vl. Niko Niemisalo haastatteli Teams-yhteydellä.

Zande, Marc van der (2021, ei vl.). Epävirallinen haastattelu ClusSportin Covid-19 toimenpiteistä 15.4.2021. Niko Niemisalo haastatteli Teams-yhteydellä.

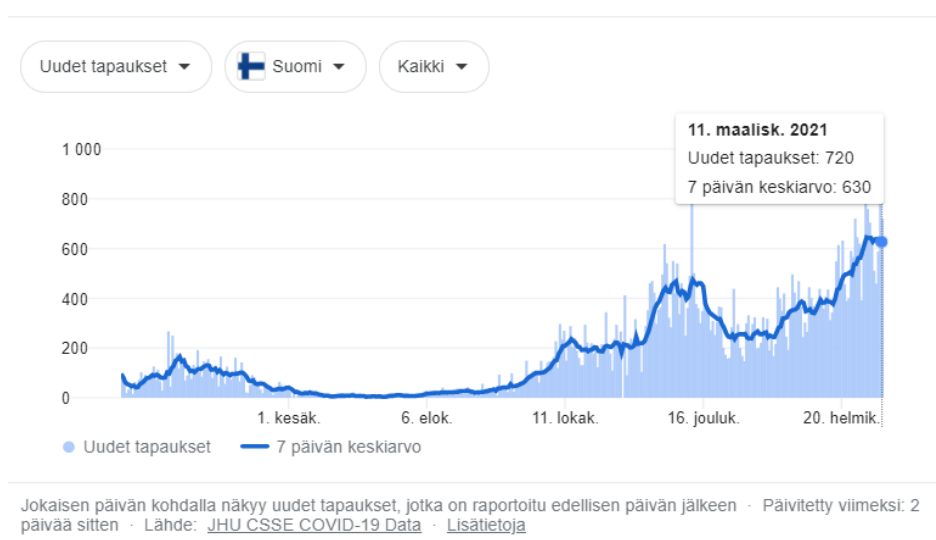
Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

LIITTEET

Liite 1. Alue-esittelyt ja verkosto saatava graafi Koronatilanteesta kullakin alueella havaintojen taustaksi (lähde JHU/GITHUB data verkossa, <https://github.com/CSSEGISandData/COVID-19>)

Lappi

Lapin pinta-ala on 100 000 km² ja väestöä alueella asuu reilut 179 000 ihmistä. Tärkeimpiä elinkeinoja ovat teollisuus, palvelut ja matkailuelinkeino. Lapin Koronavirustilanne on raportin viimeistelyvaiheessa sellainen, että se on menossa huonompaan suuntaan.

LAPIN LIITTO

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

Kainuu

Kainuun alue sijaitsee Pohjois-Suomessa. Pinta-ala on 23 000 km² ja väestöä alueella on vajaat 74 000 ihmistä. Myös Kainuussa Koronavirustilanne on menossa pahempaan suuntaan.

Päiväkohtainen muutos

Jokaisen päivän kohdalla näkyy uudet tapaukset, jotka on raportoitu edellisen päivän jälkeen · Päivitetty viimeksi: 2 päivää sitten · Lähde: JHU CSSE COVID-19 Data · Lisätietoia

LAPIN LIITTO

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

Dalarna

Dalarnan (Taalainmaa) alue sijaitsee Keski-Ruotsissa. Sen pinta-ala on 28 000 km² ja väestöä alueella on 290 000 ihmistä.

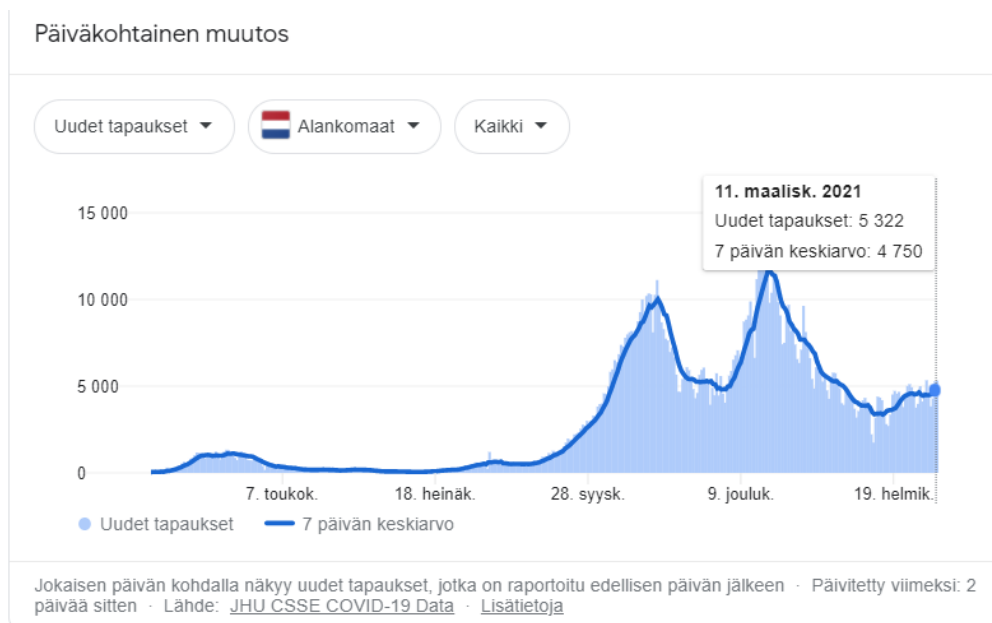
LAPIN LIITTO

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

South of Netherlands

Etelä Hollannin alue (Zuid-Holland) sijaitsee Hollannin eteläosissa. Pinta-ala on 3400 km² ja väestöä alueella on 3,7 miljoonaa ihmistä. Kyseessä on siis varsin tiheään asuttu alue, kun sitä verrataan Suomen vastaaviin alueisiin.

LAPIN LIITTO

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

West-Flanders

Länsi-Flanderin alue sijaitsee Belgian luoteisosassa. Sen pinta-ala on vajaat 2000 km² ja väestöä alueella on 1,2 miljoonaa.

Päiväkohtainen muutos

LAPIN LIITTO

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

Upper Austria

Ylä-Itävalta on yksi Itävallan yhdeksästä osavaltiosta. Sen pinta-ala on 12 000km² ja väestöä alueella asuu noin 1,5 miljoonaa ihmistä.

LAPIN LIITTO

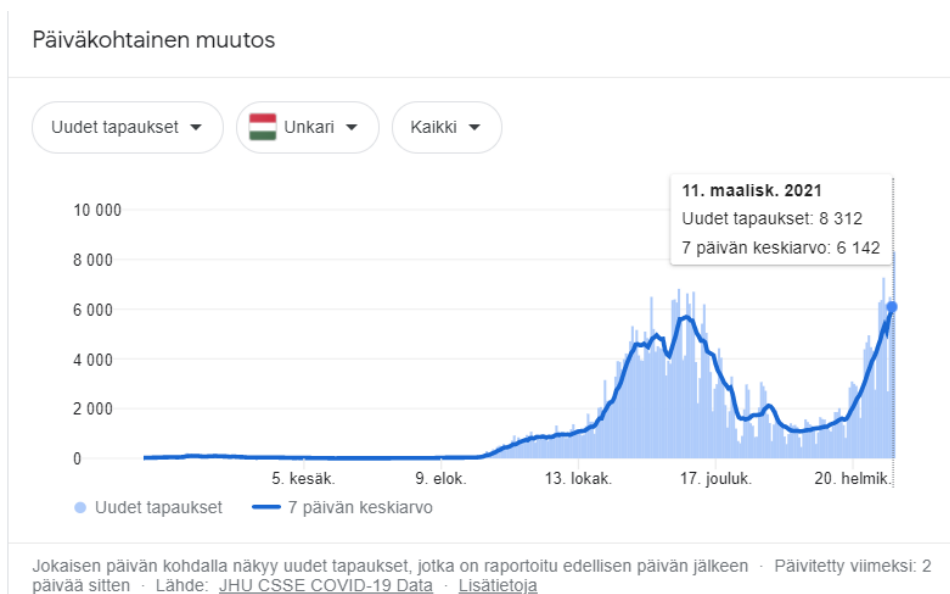

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

Hajdu-Bihar

Hajdu-Bihar sijaitsee Itä-Unkarissa. Sen pinta-ala on 6200 km² ja väestöä alueella on 530 000 ihmistä.

LAPIN LIITTO

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

Rhonen alue

Rhône-Alpes sijaitsee Ranskassa ja se on yksi Ranskan 26 hallintoalueesta. Pinta-ala alueella on 44 000km² ja väestöä alueella asuu 6 miljoonaa ihmistä.

Päiväkohtainen muutos

Uudet tapaukset ▾

 Ranska ▾

Kaikki ▾

Jokaisen päivän kohdalla näkyy uudet tapaukset, jotka on raportoitu edellisen päivän jälkeen · Päivitetty viimeksi: 1 päivä sitten · Lähde: [Wikipedia](#) · [Lisätietoja](#)

LAPIN LIITTO

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

Katalonia

Katalonia on yksi Espanjan 17 itsehallintoalueesta. Sen pinta-ala on 32 000 km² ja väestöä alueella asuu 7,5 miljoonaa. Se on siis väestöllisesti suurimpia ClusSportin yhteistyöalueista.

LAPIN LIITTO

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

Valencia

Valencia on myös itsehallintoalue Espanjassa. Sen pinta-ala on 23 000 km² ja väestöä alueella on vajaat 5 miljoonaa ihmistä.

LAPIN LIITTO

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

Trento

Trento on maakunta Italiassa. Sen pinta-ala on 6200 m² ja väestöä alueella asuu noin 540 000 ihmistä.

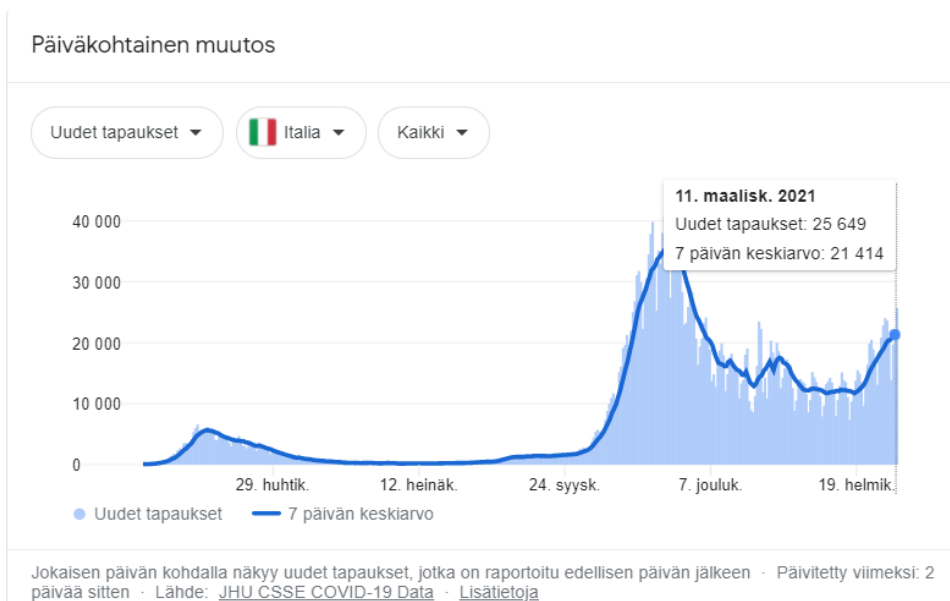
LAPIN LIITTO

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

Lombardia

Lombardia on Pohjois-Italiassa sijaitseva Italian hallinnollinen alue. Sen pinta-ala 24 000m² ja väestöä alueella on 10 miljoonaa ihmistä.

LAPIN LIITTO

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

Emilia-Romagna

Emilia-Romagna on hallinnollinen alue Pohjois-Italiassa. Sen pinta-ala on 22400 km² ja väestöä alueella on noin 4,5 miljoonaa ihmistä.

Päiväkohtainen muutos

LAPIN LIITTO

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Liite 2.

Raportissa hyödynnettiin seuraavia aloitteita ja raportteja ClusSport -verkostosta.

SHARE-aloite. Euroopan komission vuonna 2018 käynnistämän SHARE-aloitteen päätavoitteena on lisätä tietoisuutta urheilun ja liikunnan roolista alueellisen ja paikallisen kehityksen yhteydessä. Aloite varmistaa, että tämä rooli otetaan riittävästi huomioon osana politiikkaa ja investointeja koskevaa päätöksentekoa Euroopan, kansallisella ja alueellisella tasolla. Katso lisätietoja: https://ec.europa.eu/sport/share-initiative_en

Smart Sport4GoodLife projektin (Cosme-projekti) toimijat: Sports and Technology (Hollanti), Indescat (Espanja), Cluster Montagne (Ranska), Verde Cluster (Unkari), Sport and Lifestyle

”New sports business in the post COVID-19 economy” aloitteen alueelliset toimijat: Lappi, Etelä-Hollanti, Debrecenin alue (Unkar), Lodzin alue (Puola) ja Valencian alue (Espanja).

Liite 3.

Hankkeeseen osallistuneet yritykset: Vauhti speed Oy, RoKi Hockey Oy, Levin matkailu Oy, Roll outdoors Oy, Ylläksen markkinointi Oy, Trainers House Oy, Comeback Center Oy, Heltia Group Oy, Oura Health Oy, Lappset Group Oy, Polar Electro Oy, Lapin liikuntaklinikka Oy ja CSE Entertainment Oy.

LAPIN LIITTO

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Takakansi

Covid-19-tilanteen vuoksi EU:n talous, Suomen talous ja Lapin aluetalous ovat suurissa vaikeuksissa. Tämä vaikuttaa kaikkiin toimintoihin, joista yksi pahimmista kärsijöistä on urheilu ja liikunta. Liikunta ja urheilu Koronaviruksen aikana ja sen jälkeen (KoLi, EAKR A76251) -hanke perustuu lappilaiseen Arctic sport verkostoon ja tarkoitus on antaa työkaluja arkiseen toimintaan liikunnassa ja urheilussa. Hanketta toteutettiin kesäkuusta joulukuuhun vuonna 2020.

